

Transskription af:

Kærlighedshistorie

S2E5 Ida og Vilhelm Hammershøi:
Hemmelighedsfuld kærlighed inspirerede
kunstnerens mesterværker

Vært og idé: Pernille Brunse

Tilrettelæggere: Pernille Brunse og Emma Juul

Medvirkende: Jesper Wung-Sung, forfatter til bogen "Kvinde set fra ryggen" om Ida Hammershøi.

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

Pernille Brunse: Sommeren 1890. Ida står i sin sorte ankellange kjole ved havnefronten i Stubbekøbing. Båden fra København har netop lagt til, og hun vinker ivrigt til sin storebror Peter, som kommer gående i rask trav ned af landgangsbroen. Han tager et par hurtige skridt hen til hende og slår begge arme rundt om hende og løfter hende op. Først da han slipper sin søster igen, får hun øje på en høj, tynd ung mand bag ved Peter. Han har kort, mørkt hår, brunt overskæg og et alvorligt udtryk i ansigtet, da han præsenterer sig for hende som Vilhelm Hammershøi, men uden yderligere forklaring. I hænderne bærer han en pose med et staffeli og en kasse med malerpensler. De to studiekammerater vil male, selvom de har sommerferie, tænker Ida og betragter den fremmede med stor nysgerrighed. Lige der har hun ingen anelse om, at hun vil blive gift med den høje, tavse fremmede, og at han vil bruge hende som motiv på nogle af danmarkshistoriens dyrest solgte malerier. Velkommen til Kærlighedshistorie. Mit navn er Pernille Brunse. I denne her podcastserie dykker jeg ned i de største og mest fascinerende kærlighedshistorier gennem tiden. Jeg håber, du er lige så Kærlighedsløst som mig. Velkommen til dig, Jesper Wung-Sung. Tak. Du er forfatter bl.a. til romanen 'Kvinde set fra ryggen' om kvinden, hustruen og musen Ida Hammershøi, som altså var gift med maleren Vilhelm Hammershøi. Ida endte som model på mange af hans malerier og oftest som din bog hedder Jesper som 'kvinden set fra ryggen'. Denne her kærlighedshistorie har faktisk ikke rigtig været fortalt før din bog udkom. Hvordan blev du interesseret i parrets kærlighedshistorie?

Jesper Wung-Sung: Jamen, det starter jo med en fascination af Vilhelm Hammershøis kunst. Og så jo mere man dykker ned i det og læser om det og ser på billederne, jo mere går det op for én,

hvor stor en rolle, som du jo også siger, Ida i virkeligheden spiller, og på hvor mange af hans ypperste værker hun figurerer. Og alligevel er hun et ubeskrevet blad.

Pernille Brunse: Altså, hvad ved vi om Ida Ildstedes opvækst og hvor hun kommer fra?

Jesper Wung-Sung: Jamen altså, vi ved, at hun er født og opvokset i Stubbekøbing på Falster. Hun har en far, der er købmand i byen, og så har hun en mor, der er psykisk syg, som er indlagt på det, man kaldte Oringe Sindssygeanstalt af flere omgange. Hun har en diagnose, som man kalder det, altså hysteri. Og jeg har siddet på Det Kongelige Bibliotek og læst hendes journal, og der står: "Har for 7 år siden mistet en søn på grund af differitis". Og det er Idas bror. Hun har to brødre, hun har Peter Ildsted, som er storebroren. Og som vi helt sikkert vender tilbage til, fordi det er sådan set ham, der tager Vilhelm med til Stubbekøbing den famøse sommer 1890. Og så er der den anden bror, Hans Christian som altså er død, og som er årsagen til, tror jeg, på mange måder om moderens sygdom. Altså, det er jo i bund og grund handler om ubearbejdet sorg og dermed også Idas skrøbelighed i virkeligheden.

Pernille Brunse: Okay. Jamen, inden vi lige kommer til det her møde i sommeren 1890, så prøver jeg også at præsentere vores anden hovedperson Vilhelm. Hvad kom han af?

Jesper Wung-Sung: Ja, det er jo noget helt andet end det Ida kommer af. Fordi han er jo opvokset i en velhavende borgerlig københavnsk og Frederiksberg-familie. Og faderen er grosserer. Men, men er sådan set i hele familien, historien kørte lidt ud på et sidespor, fordi den reelle vigtigste figur i forhold til til Vilhelm i hvert fald indtil Ida træder ind på scenen det er og bliver hans mor Frederikke. Hun får de her fire børn, men har jo sådan set fra Vilhelms fødsel af besluttet sig for, at han er et geni, og at han kan holde på en pen eller pensel så får han maler undervisning af de allerbedste, og det vil sige, at hun kanaliserer sådan set alle sine penge og al sin energi ind i den her ene søn.

Pernille Brunse: Nu italesætter du kort Idas personlighed. Altså hendes lidt skrøbelige side af den her opvækst, blandt andet med sin mor. Vilhelm har jo også en meget stærk mor. Hvordan bliver hans sind så? Hvad er det? Hvad kan man læse i breve og beskrivelser af hvordan? Hvad er han for en snegl, inden han møder Ida der i 1890?

Jesper Wung-Sung: Han er i allerhøjeste grad en snegl. Og nogle vil også sige en sær snegl og en taus snegl også ikke, og en alvorlig snegl. Og er et meget lidet socialt menneske. Det fatter han aldrig interesse for. Det her handler om to mennesker, der finder sammen og løsriver sig for to meget. På hver sin måde dominerende mødre. Altså Idas mor, der netop er psykisk syg og opfarende og lader det gå ud over Ida, og på den anden side selvfølgelig Vilhelms mor, der jo er kærlig og jo i virkeligheden poster al sin sin, sin kraft og energi i Vilhelm og hans karriere. Men gør det jo også på en dominerende og nidkær måde. Og der lykkedes det jo faktisk, at de to ligesom ved at finde sammen. At befri sig selv, for de er de her to meget, meget tunge mødre.

Pernille Brunse: Og nu er vi fremme ved Ida og Vilhelms første møde i sommeren 1890. Kan du huske startscenen fra podcasten? Her forestiller jeg mig, hvordan de to mødes på havnen i Stubbekøbing. Solen står højt på himlen. Luften er tung af salt og sommer. Og Idas bror kommer

sejlende hjem fra studierne for at holde sommerferie. Og da færgen lægger til, viser det sig, at han ikke er alene. Med sig har han sin høje, tavse studiekammerat Vilhelm Hammershøi. Om det lige var på havnen, at de to så hinanden første gang, det ved vi ikke. Men der må have været en stærk tiltrækning mellem dem, for kort tid efter sender Vilhelm nemlig et brev til sin mor, hvori han skriver, at han er blevet forlovet med frøken Ida Ildsted. Han beder altså ikke om sin mors tilladelse, men har allerede truffet beslutningen. Måske fordi han frygtede sin mors modstand. I brevet nævner han også Idas mor, som lider af psykisk sygdom, og han skriver, at han ønsker at tage Ida væk derfra. Det er jo også meget omsorgsfuldt og romantisk i mine øjne, og nu er vi fremme ved et definerende øjeblik i deres fælles historie. Sommeren 1890 er ikke kun begyndelsen på deres kærlighed, men også starten på noget andet. Det er nemlig her, at Vilhelm for første gang maler Ida. Hvordan det præcis er kommet i stand, det ved vi ikke. Men vi kender resultatet. Nemlig det smukke forlovelsesportræt af en ung Ida, som Jesper har skrevet om i sin bog her.

Jesper Wung-Sung: "Du siger ikke meget, Vilhelm tager et drag af cigaretten og puster røg ud. Min mor, min lillesøster og min lillebror taler meget. Nå, så må jeg snakke med dem, siger Ida. Vilhelm har drejet sin overkrop mod hende. Han er med ét alvorligt. Hvad skal der nu ske? Tænker Ida, og hun mærker sin krop summe. Hans blik er mørkt under den sænkede pande. På en måde, som hun ikke har set før. Hendes hjerte hamrer. Vil han få tøjet af mig, tænker hun. Han rømmer sig, som er han selv overrasket over sit begær. Og Ida ved, at hun ikke vil stritte imod. At det er hun slet ikke lyst til. Han rækker en finger ud mod hendes kind. Ida Ildsted, siger han. Må jeg male dig?"

Pernille Brunse: Det er jo så fint det her, Jesper. Vi skal jo selvfølgelig lige sige vi aner jo ikke, om den her samtale har foregået sådan med dem mellem dem. Men vi ved jo, som du har fortalt, at Vilhelm generelt bliver beskrevet som tavs. Jeg kan ikke lade være at tænke på, at nu når ord og store kærlighedserklæringer højst sandsynligt ikke har været Vilhelm Hammershøi kærlighedssprog, kunne det at male sin kone så har været et kærlighedssprog?

Jesper Wung-Sung: Ja, det synes jeg er meget, meget rigtigt sagt. Og jeg synes også, at hvis man ser på de malerier, som han maler af hende, så er det noget af det samme, det her maleri som som han jo er det han ønskede at male er det der ender med at blive dét maleri, som er kendt som 'forlovelsesportrættet', og som også figurerer på forsatsen af min roman 'Kvinde set fra ryggen', der maler han jo Ida på en måde, som han aldrig har malet før. Og han maler hende som den her unge, uskyldige, lidt generte og umiddelbare væsen. Der er så meget, at han maler en ung kvinde, der er til stede i verden, men tydeligvis uden nogen plan. Og det er jo også fordi han maler det fuldstændig modsatte af sig selv, at Vilhelm er et menneske, der træder ind i et rum. Så leder han efter et motiv, og han er et menneske, der har en plan, og den plan holder han sig til hele livet. Og det er jo på mange måder beundringsværdigt. Men det gør også, at denne her umiddelbare tilstedeværelse, den ejer han ikke selv, men den maler han i forhold til Ida. Og det der forlovelsesportræt, der er et eller andet allerede en sensibilitet, som sniger sig ind i portrættet, som man ikke har været til stede tidligere, synes jeg i hans maleri.

Pernille Brunse: Så hans malerkunst ændrer sig, siger du fra han møder Ida til at blive mere følsom sentimental?

Jesper Wung-Sung: Ja, altså, der er en. Jeg synes sagtens, man kan sige, at Ida på den måde netop spiller en stor rolle i forhold til Vilhelms kunst. Og det tror jeg faktisk også er et af de få kort

Ida har på hånden i forhold til sin svigermor. Når hun så kommer til København. Altså det her med at at Frederikke jo på mange måder ikke accepterer Ida, men må dog erkende at at at Vilhelm bliver en bedre maler af det her.

Pernille Brunse: Idas svigermor Frederikke er ikke super begejstret for sin søns valg af hustru. Men Vilhelm har valgt sin Ida, og nu skal de to kvinder præsenteres og lære at leve sammen. Jeg forestiller mig, hvordan den landlige og umiddelbare Ida er kommet kørende i hestevogn gennem et København i rivende udvikling med rygende fabriksbygninger og nye lejlighedskomplekser, der skyder op alle vegne. Idas hjerte har måske banket hurtigere, end hun har brudt sig om at indrømme over for Vilhelm, som har siddet fraværende ved hendes side fordybet i tanker om et maleri. Vognen er trillet videre ind i det mondæne Frederiksberg, hvor larmen fra byen er aftaget, og de brede boulevarder med overdådige huse har overtaget bybilledet. Og endelig er Kusken standset foran familien Hammershøis bolig på Frederiksberg Allé, og Ida har rettet en sidste gang på sin mørke, højhalsede uldkjole den fineste hun har inden mødet med Frederikke. Hendes nye svigermor. Og her har hun ifølge Jesper Wung-Sung fået en noget afdæmpet modtagelse.

Jesper Wung-Sung: Og der er et meget interessant fotografi, der er taget af af af stuen derhjemme, hvor hvor det så er sådan, at der er et rundt bord, og ved bordet der sidder Vilhelm og læser i en avis og ved siden af ham på en stol der sidder hans mor, Frederikke og læser en bog, og så Ida får lov til at stå bag stoleryggen og kigge ned i Frederikkes bog. Der er sådan et fuldstændig hierarki i det her. I den her opstilling og måske en antydning af, at at at hun skal skynde sig at komme efter det. Det her med med kunsten og kulturen og lære noget.

Pernille Brunse: Altså inden hun kunne få lov til at få en plads ved bordet og også sidde og læse?

Jesper Wung-Sung: Og så sidde og læse, ikke. Lige nu kan hun få lov til at kigge ned over skulderen på Frederikke og se, hvor meget af det på siderne, hun i det hele taget fatter.

Pernille Brunse: Det er utroligt, at hun ikke bare er stukket af og har taget båden direkte hjem til Falster igen, fordi hun bare tænkte det her skal ikke være en del af.

Jesper Wung-Sung: Det, antyder jeg, at hun overvejer. Og det er jo for egen regning i sidste ende. Men jeg tror jeg. Jeg ved nok om hende og Vilhelm og ikke mindst Frederikke til at sige, at den tanke er strejft.

Pernille Brunse: Den var strejft hende. Men måske kan det være. Kan det være kærligheden til Vilhelm, der har fået hende til at blive?

Jesper Wung-Sung: Ja. Det kunne det godt være.

Pernille Brunse: Men til trods for modstanden og forskellighederne, så så bliver Hammershøi-parret også til. Hammershøi, Ida og Vilhelm. De bliver gift. Vi ved, det sker den 5. September 1891 i København. Det er et meget stille bryllup, Jesper. Fordi hvor mange er med til det her bryllup?

Jesper Wung-Sung: Jamen altså, så vidt jeg ved, er det kun de allernærmeste og og der er selvfølgelig ikke dokumentation for det, men jeg er sikker på, at Vilhelm har ikke haft nogen interesse i at holde noget stort eller på nogen måde være i centrum. Og han brød sig jo sådan set heller ikke om at være i centrum. Det er der jo mange kunstnere, der gerne ville være, men til gengæld vil han jo gerne have sin kunst i centrum, så derfor er der også lige i hælene på det her bryllup. Så er der jo planlagt en bryllupsrejse, der går til Paris, og der kan man jo tænke sig, at Ida måske i et svagt øjeblik har tænkt Paris, kærlighedens by. Men hun må jo hurtigt sande, at vel er de taget af sted. Og vel er de væk fra Frederikke. Men Frederikke sidder faktisk derhjemme og trækker i trådene, fordi en del af målet med den rejse til Paris er, at Vilhelm skal ned og besøge nogle kunsthandlere og gøre sine hoser grønne hos dem. Og i virkeligheden skulle han gerne sælge nogle malerier dernede. Det er en del. Det er en del af den plan, der er.

Pernille Brunse: Så hvis Ida havde forestillet sig, da hun satte sig ind i en togkupé i København i september 1891, at nu skulle hende og Vilhelm rigtig ud på en romantisk tur, holde i hånd og se Europa, og så var hun blevet skuffet. Vi ved ikke, hvad hun har tænkt.

Jesper Wung-Sung: Nej, men det, det tror jeg helt sikkert, hun har været. Og rejseruten er jo også nøje planlagt ud fra.

Pernille Brunse: Vilhelms arbejde?

Jesper Wung-Sung: Vilhelms arbejde. Det er påfaldende, at de mange af de byer, de standser, har tilfældigvis et rigtig godt kunstmuseum, hvor han kan vandre ind i og det er der jo beskrevet af andre at at Vilhelm kan jo ikke nøjes med at være der en time. Han kan sådan set heller ikke nøjes med at være der en dag, men vil jo gerne overnatte og så genbesøge dette kunstmuseum. Så på den måde er der trukket veksler på Idas tålmodighed. Det er jeg sikker på. Men det, der er det interessante ved denne rejse, det er jo så, at det jo også der hvor, hvor, hvor Ida kommer til at spille den rolle i Vilhelms liv, fordi der er så gemt nogle breve, som er sendt ned fra Paris, bl.a. til Frederikke og. Og der er det også Ida, der så begynder at skrive. Og der kan hun jo så skrive, at Vilhelm sidder inde på Louvre og maler, så du må nøjes med en hilsen fra mig, din kære svigerdatter. Og det er hun jo. Der spiller hun jo denne her rolle på den måde, kan man sige. I forhold til Vilhelm og hans kunst og alt det her, så så er Paris jo også stedet, hvor alt sker, og hvor de nye strømninger inden for kunsten virkelig finder sted. Og der er Frederik jo sådan set lidt bange for, at han skal blive for optaget af nye strømninger. Men det kan hun jo være helt rolig, fordi han er jo fuldstændig upåvirket af det. Og i virkeligheden går over i den anden grøft. Så når Ida skriver det her med han sidder inde på Louvre og maler, så er det fordi han har fundet et gammel græsk relief, som han altså gengiver, altså en til en. Så i virkeligheden går han jo helt over i den i den anden grøft, som jo også er karakteristisk for ham i virkeligheden.

Pernille Brunse: Så igen, altså Paris, som du siger har summet af liv på det her tidspunkt, altså kunstnere og politikere og nye strømninger. Og jeg tror det er to år forinden har der været denne her

verdensudstilling, hvor Eiffeltårnet blev bygget. Altså igen også en by i rivende udvikling, og hvor man har kunnet tale med alverdens interessante mennesker. Og Vilhelm, han har bare malet og holdt sig fuldstændigt til den stil, han tror på. Er det også her, at han maler det her dobbeltportræt?

Jesper Wung-Sung: Ja, det interessante ved det portræt er, at han maler dem som to fuldstændigt almindelige mennesker. For det første. Og så maler han dem som fuldstændigt jævnbrydige. Altså Ida og Vilhelm sidder ligesom og kigger og kigger ud mod beskueren, og der er ikke nogen. Der er ikke nogen niveauforskelle de to imellem. Hverken på den ene eller den anden måde. Det der er, hvis man ser det, så er der egentlig meget smukt. Så er der tegnet en en linje, hvis man følger skuldrene op mod halsen og hovedet, så det ligesom tegner et hjerte de to imellem. Så der er måske også en en lille fin kærlighedserklæring fra hans side, men det synes jeg også er en anledning til at sige, at det her er jo, at Frederikke, altså moderen, der som jo har, har planlagt Vilhelms karriere, hun har jo inde på Den Hirschsprungske Samling. Der ligger fire scrapbøger, som hun har ført over hans karriere. Og så er det, jeg vil kalde den hellige gral inden for familieforsikring, når det gælder Vilhelm Hammershøi. Og i forhold til det der med, at det er forlovelses portræt, så skriver hun i den scrapbog, og det klitrer hun så ind. Så skriver hun et dobbelt portræt. Vilhelm har hustru malet i Paris 1892, solgt til Hr. Bramsen for 300 kroner. Og der skal jeg måske lige indskyde, at Hr. Bramsen er Vilhelms mæcen og en af de eneste, der sådan set er interesseret i hans kunst, i hvert fald.

Pernille Brunse: På det her tidspunkt?

Jesper Wung-Sung: Ja på det her tidspunkt i hans karriere. Og det siger jo også noget om Frederikke og hendes energi og hendes tro på Vilhelm og hendes hendes projekt. Og det er og hvor svært det også vil være at leve op til som svigerdatter. Og så vil jeg sige. Altså, når hun skriver det i sin scrapbog på den måde, så synes jeg også der ligger lidt i det her med Vilhelm og hustru. Altså det at han er lige blevet gift, men hun kan ikke engang få sig selv til at tage Idas navn i sin mund eller lade det løbe ud i pennen. Altså hustru.

Pernille Brunse: Det er ikke en nær, hvad hedder det, svigerdatter, svigermor relation der er der.

Jesper Wung-Sung: Bestemt.

Pernille Brunse: Men et smukt billede. Det har dobbelt portræt. Hvis man som lytter har lyst, så synes jeg man skal gå ind og google det og finde det Ida også malede. Utroligt lyst og med et lettere sind synes jeg. Når man kikker på Vilhelm, som har det her lidt alvorlige igen mørke udtryk over sig. Så helt klart ligestillet. Altså ikke noget med at han skulle stå forrest og hun skulle være bagved eller sådan. Jeg fornemmer også at han har en stor respekt for Ida her. Parret fortsætter med at rejse sammen også efter den her tur til Paris, for at Vilhelm kan blive ved med at. Jeg kan ikke lade være at smile Finde inspiration til sit arbejde, fordi han fortsætter jo bare med sin egen stil, uanset hvor de rejser hen. Men de kommer rundt til Italien, England, Holland, Tyskland og Frankrig også, som vi har nævnt. De behøvede jo ikke altid at rejse sammen, Jesper?

Jesper Wung-Sung: Nej.

Pernille Brunse: Altså. Nej, fordi Ida maler jo ikke. Hun er jo ikke kunstner, og det koster jo penge for familien. De her kunstrejser rundt i Europa. Det var jo atypisk, at mennesker overhovedet kom så meget ud at rejse, så de har jo været højt privilegeret, at de kom så meget væk. Hvorfor tror du, at han tager Ida med på alle disse rejser? Han er ikke afsted i en eneste gang uden hende.

Jesper Wung-Sung: Nej, nej. Og det er en utrolig vigtig pointe i forhold til det er også fordi vi jo, vi lever i en tid, hvor et mændene er dominerende, bestemmer det hele og to har man lyst til at sige dem, der er allermest egoistiske og bestemmer allermest selv. Det er så kunstnerne, og der er utroligt mange af Vilhelms kolleger, der står i døren med et staffeli på nakken og så vinker farvel til kone og fem børn. Det sker hele tiden. Eller har elskerinder eller et eller andet? Og det er ikke noget, Vilhelm har. Eller. Eller. Det her med, at han heller ikke på noget tidspunkt rejser alene. Og det er simpelthen fordi de to begynder at udgøre en enhed. Og de er sådan set sammen 24/7 hele livet, hvilket jo der ikke er særlig mange mennesker, der er i dag. Og på daværende tidspunkt har der også været besluttet uherligt, at de har været så meget sammen. Og der er egentlig sådan en meget fin anekdote, som jeg har lyst til at fortælle, som er af den danske digter Johannes Jørgensen, som de kender og besøger ad flere omgange i Italien, og den her anekdote har han så skrevet som et lille S eller en lille klumme, Johannes Jørgensen, nemlig en oplevelse, hvor han havde været en dag møder dem i Rom, altså uden at han er klar over, at de er det, og man bare ser over på den anden side af gaden. Det er jo hr. Og fru Hammershøi, og så skal han lige til at gå over til dem. Men så er der et eller andet de to imellem, lige som om de udgør. De udgør en lukket enhed, som han ikke kan få sig selv til at trænge ind i, og derfor lader han være med at gå over. Men i stedet for, så skriver han den her lille fine tekst. Og på mange måder synes jeg også, det er et godt billede på, hvad de to har sammen.

Pernille Brunse: Der er en stille og særlig stemning omkring Hammershøiparret, uanset hvor de færdes. Og måske er det netop dén stemning, som Vilhelm indfanger på sine mest berømte malerier fra parrets fælles hjem i København. I en spartansk indrettet lejlighed på Strandgade 30 i hjertet af Christianshavn begynder han at male stuerne og interiøret og igen og igen med Ida som motiv og ofte set fra ryggen. Et af disse malerier skriver mere end 100 år senere dansk kunsthistorie, da det i 2023 bliver solgt for svimlende 62 millioner kroner på en auktion i New York. Det dyreste danske maleri nogensinde solgt. Er det praktik eller kærlighed? Jeg tænkte på, når han bruger sin kone, fordi han var også en meget praktisk tænkende mand.

Jesper Wung-Sung: Man kan jo godt. Man kan vist godt tillade sig at sige, at det er en blanding. Der er selvfølgelig et stort mål af praktik i det, Og vi skal selvfølgelig helt overordnet slå fast, at det her jo er et liv på på Vilhelms præmisser. Og det er jo ikke tilfældigt, at man kan sige han udtrykker sig ved at male det her maleri, mens Ida er rygvendt og tavs. Altså, det er jo, det er jo historien om deres liv. Når det så er sagt, så synes jeg jo, så synes jeg jo netop at at der er så meget de to imellem, som får lov til at komme til udtryk i nogle af hans malerier.

Pernille Brunse: Der er lige en ting kort Jesper inden vi runder af, fordi de her to skønne mennesker og stadig lidt hemmelighedsfulde mennesker. Der er også et andet spørgsmål jeg så enormt gerne ville have svar på. De får aldrig børn?

Jesper Wung-Sung: Nej.

Pernille Brunse: Hvorfor fik de ikke en hel børneflokk?

Jesper Wung-Sung: Ja. Altså, jeg tror, hvis vi starter med Vilhelm, så tror jeg simpelthen, han overhovedet har været interesseret i børn. Og så er der den anden side, at det jo er besvær, og det larmer. Og der er jo sådan nogle, der er nogle anekdoter omkring de her. Du har jo beskrevet store tomme lejligheder i Strandgade, og at de børn, der har været på besøg gennem årene, har jo syntes det på en eller anden måde var var jo lidt sådan et eventyrland, fordi man kunne løbe gennem det her. Men man løber jo ikke ind, og når Vilhelm var i nærheden, så han har grundlæggende ikke haft nogen interesse i i at få børn.

Pernille Brunse: Og om Ida så har haft det, har det spillet en rolle.

Jesper Wung-Sung: Det er ikke sikkert, at det har spillet en rolle. Eller det kan være, at han har bestemt. Altså, jeg har jo så også en teori om, at Ida jo i virkeligheden har frygtet, at hun skulle blive en mor som sin egen mor.

Pernille Brunse: Og den psykiske sygdom fulgte med?

Jesper Wung-Sung: Ja, ja.

Pernille Brunse: De får i hvert fald ingen børn. Det bliver Ida og Vilhelm i deres lejlighed i et stille liv, hvor det er malerkunsten, der fylder mest hos dem begge to. De ender med at være gift i 25 år. Men ægteskabet slutter selvfølgelig med, at den ene af dem dør. Og det er Vilhelm, der dør først lige midt under Første Verdenskrig. Han bliver kun 51 år gammel, da kræften tager livet af ham en februardag i 1916. Ida, hun lever simpelthen 33 år mere efter Vilhelms død. Det er ikke så lidt. Finder hun en ny mand? Altså, hvad bliver Idas liv i de 33 år uden Vilhelm?

Jesper Wung-Sung: Nej, det gør hun ikke, og hun lever en stille og tilbagetrukket tilværelse omgivet af Vilhelms malerier. Hun forærer nogle væk. Der er også nogle, hun sælger, men ellers lever hun blandt dem. Der er jo også det i forhold til hendes historie at efter første verdenskrig, så er man ikke interesseret i noget der er gammelt, og en masse af ens malerier bliver sådan set foræret til Statens Museum for Kunst. Men så går der nogle år. Så kommer Statens Museum for Kunst tilbage med malerierne og siger: Vi har desværre ikke plads til dem, hvad de jo så har ærget sig over lige siden, og jo måtte købe nogen af malerierne for i dyre domme. Men det er jo desværre også den konklusion som heldigvis kun er en foreløbig konklusion, som Ida og så må leve med på på Vilhelms vegne. Og jeg kunne jo godt have ondt i hende som som ældre dame at opleve den fuldstændig frygtede himmelflugt, som hans kunst og priserne for den har haft siden.

Pernille Brunse: Og især billederne med hende.

Jesper Wung-Sung: Ja.

Pernille Brunse: Hvad tror du var det vigtigste for Vilhelm af Ida eller malerkunsten?

Jesper Wung-Sung: Jamen, det var jo helt sikkert malerkunsten. Altså, han kunne godt. I sidste ende kunne han godt have undværet Ida. Han kunne godt have undværet alle mennesker på denne her jord. Men han ville ikke have kunnet undvære at tage en pensel i hånden. Så var han gået til grunde. Det er sådan set ikke i tvivl om.

Pernille Brunse: Og det er jo det lidt uromantisk svar. Jesper, kan du ikke gøre det lidt romantisk?

Jesper Wung-Sung: Jamen, det eneste jeg jo gerne vil understrege, og som jeg også har forsøgt at understrege med 'Kvinde set fra ryggen', det er jo at i og med Vilhelm møder Ida, så bliver hans kunst noget andet og synes jeg bedre end hvis han ikke havde mødt Ida. Så på den måde synes jeg også Ida har en andel i Vilhelms succes som maler, og jeg er sikker på, at hvis Ida ikke havde været til, havde vi ikke, havde vi ikke holdt så meget af Vilhelms kunst, som der er mange af os, der gør i dag.

Pernille Brunse: Det tilfredsstillende min romantiske lyst lidt mere, Jesper. Fordi så synes jeg alligevel, at der er noget helt særligt og smukt over deres kærlighedshistorie. Og så er det jo også det. Jeg har mange par med i den her podcast, som er enormt larmende, og hvor der er heftige breve og konflikter og skænderier. Det her var jo også bare måske en anden kærlighedshistorie om den lidt mere stille kærlighed.

Jesper Wung-Sung: Ja, og man kan også sige, at der tillader jeg mig jo også at skrive på et tidspunkt, hvor Vilhelm sent i deres liv siger: "Jamen jeg har jo brugt dig, Ida", og så lader jeg Ida sige: "Men jeg skulle jo ikke noget."

Pernille Brunse: Jamen det er jo også meget sødt. Jamen Jesper Wung-Sung. Tusind, tusind tak for i dag for at gøre os klogere på kunstmaleren Vilhelm Hammershøi, altså Danmarks dyreste solgte kunstner og hans kærlighedsforhold til hans muse og hustru Ida Hammershøi.

Jesper Wung-Sung: Selv tak.

Pernille Brunse: En stille, men smuk kærlighedshistorie mellem to vidt forskellige personligheder, men som ifølge Jesper Wung-Sung sammen skabte danmarkshistoriens dyreste solgte malerier. Det var dog kun Vilhelm, der fik udfoldede sig selv og sin virkelyst. Men måske var det for Ida lige præcis i rollen som muse og livsledsagerske til Vilhelm, at hun fandt den her tryghed og mening, hun havde manglet som barn. Næste gang jeg ser et maleri af Ida på et museum som kvinden set fra ryggen. Så vil jeg uden tvivl betragte hende med nye øjne. Kærlighedshistorie er produceret af Juhl og Brunse for Nationalmuseets mediehus, Vores tid. Redaktør af Rikke Caroline Carlsen. Bag

musikken står Lukas Francis Claver og mit navn er Pernille Brunse. Skriv til mig på sociale medier, hvis du har gode idéer til nye kærlighedshistorier eller kommentarer til dem, du har hørt.

Outtro: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores tid. Følg os på Facebook og Instagram, så får du fascinerende historier og nyt om episoder fra vores mange podcasts.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Kærlighedshistorie S2E5: Ida og Vilhelm hammershøj](#)

Temamusik: Lucas Francis Claver

Produceret af Juul og Brunse for Vores Tid med støtte fra William Demant-fonden, Ingeniør Kaptajn Aage Nielsens Familiefond, Hoffmann og Husmans Fond, Otto Mønstedts Fond, Lemvig-Müller Fonden, Grete og Sigurd Pedersens Fond, Axel Muusfeldts Fond.